

ULUSLARARASI ÜNİVERSİTELER KONSEYİ ve AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

“DOĞU AKDENİZ ÇALIŞTAYI” SONUÇ BİLDİRGESİ

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ, ANTALYA, 07 Aralık 2020

1. Uluslararası Üniversiteler Konseyi tarafından Akdeniz Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirilen Doğu Akdeniz Çalıştayı; Türkiye'nin tüm bölgesel sorunlarda üstlendiği hak, hukuk ve karşılıklı faydaya dayanan çözüm odaklı liderliğinin bir kez daha altını çizmek ve Doğu Akdeniz'deki deniz yetki alanları sorununda bölgesel ve küresel paydaşlarımızı, akademik ve diplomatik analizlerle aydınlatmak amacıyla icra edilmiştir. Çalıştayı en önemli çıktısı, Doğu Akdeniz'e kıyısı bulunan tüm ülkelerin iş birliği yapmalarının ve sorunların diplomasi yoluyla hakkaniyet temelinde çözülmesi için çaba harcamalarının önemini vurgulamak olmuştur.

2. Avrupa ve Asya kıtalarının buluşma noktası, uluslararası ve bölgesel politikalar için önemli bir ticarî koridoru, kimi zaman rekabet kimi zaman da çatışma merkezi olarak öne çıkan Doğu Akdeniz, dün olduğu gibi bugün de dünyanın en stratejik bölgelerinden biridir. Öte yandan bölgenin yer altı kaynağı olan hidrokarbon rezervleri sadece bir ekonomik zenginlik değil, aynı zamanda politik anlamda önemli bir güç kaynağıdır. Bu kaynağın yerinde ve âdil kullanımı, Akdeniz'e kıyıdaş ülkelerin refahını arttıracak, aksi ise gerginlik ve çatışmalara yol açabilecektir.

3. Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti ile Türk hükümeti arasında 27/11/2019 tarihinde imzalanan deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasına yönelik mutabakat muhtırası hem iki ülkenin iç hukukuna hem de uluslararası deniz hukuku kurallarına uygun biçimde Türkiye ve Libya'nın münhasır ekonomik bölge sınırlarının belirlenmesine yöneliktir. Söz konusu anlaşma Birleşmiş Milletlere tescil ettirilmiş olup herhangi bir ülkenin ulusal çıkarlarını hedef almış değildir. Doğu Akdeniz'e sınırı olmadığı halde Doğu Akdeniz Gaz Forumu gibi çeşitli anlaşmalar imzalayan ve çok taraflı jeopolitik ittifaklar kuran bazı ülkelerin amacı, Türkiye-Libya ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni Akdeniz'de dışlamaktan ve bu ülkeler arasında akdedilen anlaşmaları baltalamaya dönük siyasi adımları kışkırtmaktan ibarettir.

4. Kıbrıs adasının hukukî statüsü ve ilgili hidrokarbon zenginlikleri dikkate alındığında, Doğu Akdeniz'deki rezervlerden elde edilen ekonomik değerlerin Ada halkının ortak çıkarına sunulamaması ve Türkiye'nin gerek Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti gerekse Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile yapmış olduğu anlaşmalarla kısmen belirlenen deniz yetki alanlarının gasp edilmeye çalışılması, bölgede gerginlik dozu giderek artan gelişmelerin yaşanmasına sebep olmaktadır. Bu sorunların hakkaniyet temelinde çözülmesi süreçleri, tabiatıyla uluslararası hukuk ve içtihadattan bağımsız düşünülmecektir. Ancak sorunun çözülememesi, Doğu Akdeniz'deki enerji krizlerinin derinleşerek devam etmesine neden olacağı gibi Rum/Yunan ikilisinin Türkiye'yi ve Kıbrıs Türkü'nü yok sayan senaryo girişimleri ile Kıbrıs Türklerinin en doğal hak ve çıkarlarından mahrum bırakılmaya çalışılmasına da yol açabilecektir. Ada'da saldırganı ödüllendiren bu 57 yıllık dışlama politikasının devam etmesi, Doğu Akdeniz'de barış ve istikrara katkı sağlamayacaktır.

5. Doğu Akdeniz’de sözde Yunanistan-Mısır sınır hattı, Yunanistan-Mısır anlaşmasının Türkiye-Libya sınırını ortadan kaldırmayı hedeflerken, esasen Yunanistan’ın Türkiye’ye karşı ileri sürdüğü tek taraflı iddiaların dayanaksız olduğunu da göstermiştir.

6. Türk kıta sahanlığının Kıbrıs Adası’nın batısındaki sınırı Türkiye-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sahanlığı sınırının batı ucundan başlayıp Türkiye ile Mısır kıyıları arasındaki ortay hatta kadar 32 16 18 boylamını takip etmektedir. Bugün için Ada’da kalıcı çözüm görüşmeleri söz konusu olmadığından Garantör Devletler ile Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Türkiye’nin bu sınırı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile çizebileceğini unutmamalıdır.

7. Türkiye, Libya ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin dışlandığı bir Doğu Akdeniz politikası hem NATO’nun güçlü ve güvenilir müttefiki olan hem de Avrupa Birliği ülkeleriyle tarihe dayanan güçlü bağlara sahip bulunan, üstelik bölge ülkelerinin azımsanmayacak bir kısmıyla ortak inanç, kavram, kültür ve değer dünyasını paylaşan güvenli liman Türkiye’ye karşı yapılmış büyük bir haksızlık olmanın da ötesinde, mevcut sorunları daha karmaşık hale getiren tarihi bir diplomatik hata olarak not edilecektir.

8. Doğu Akdeniz’de tüm ülkelerin haklarını ve kazanımlarını güvence altına alan, bölgede ve dünyada güvenlik ve istikrarın tesis edilmesine katkı sağlayan barışçıl çözümlere ulaşmak için tüm tarafların itidal içinde hareket etmesi, tehdit ve sindirme dilinden uzak durması ve ön koşulsuz biçimde diyalog masasına oturması şarttır. Bölgede siyasî çözüme açık, Akdeniz havzasının sorunlarını diyalog ve müzakere yoluyla ele alan ve ilgili tüm ülkelerin katılımını öngören uluslararası bir konferans düzenlenmesine yönelik Türkiye’nin sunmuş olduğu öneri, problemlerin daha fazla büyümeden çözülmesi noktasında hayati derecede önemlidir. Esasen Libya-Türkiye ilişkilerinin derinliği, iki ülke arasındaki son derece güçlü kardeşlik, dostluk, güvenlik, siyasî ve ekonomik bağlar, Doğu Akdeniz’i bir barış gölüne dönüştürecek potansiyele maliktir.

9. Doğu Akdeniz’de Türkiye tarafından ortaya konulan çözüm önerilerinin başarısızlıkla sonuçlanması halinde bu diyalog çağrılarında olumlu yanıt vermektense imtina eden ülkeler sorumluluğu kabul etmelidirler. Her durumda, ulusal düzeyde Türkiye’nin Deniz Yetki Alanları Kanunu tasarısını meclise sunması ve yasalaştırması; bölgesel düzeyde ise Akdeniz’deki müttefikleri ile iş birliğini sürdürerek karşılıklı faydayı koruyan tutumunda ısrarcı olması önem arz etmektedir. Zira bölgede kalıcı barışın ancak diplomasiyle sağlanabileceğine şüphe yoktur.

10. Türkiye, uluslararası çıkarlarına karşı haksız biçimde atılan adımlar karşısında bugün uygulamaya koyduğu aktif politikalarını devam ettirmelidir. Çünkü Türkiye’nin Doğu Akdeniz’deki faaliyetleri, her ülkenin en temel haklarından olan bir öz savunma, bir meşru müdafaa niteliğindedir.

11. Doğu Akdeniz’deki sorunlarını diyalog yoluyla çözme noktasında Türkiye iyi niyetli teşebbüslerde bulunmaktadır. Karşılıklı rızaya dayanması koşuluyla Lahey Adalet Divanı dahil Türkiye hiçbir barışçı çözüm yöntemini dışlamamaktadır. Ancak bunun için de bir diyalog sürecinin başlatılması zorunludur.

12.Türkiye'nin enerjide ve ekonomide karşı karşıya kaldığı en önemli zorluk, enerjide dışa bağımlılık olup Türkiye tarafından üretilen tüm enerji politikaları bu bağımlılığı azaltmak ve Türkiye'nin enerji güvenliğini sürdürülebilir şekilde tesis edebilmek adına geliştirilmektedir.

13.Türkiye'nin Akdeniz'de yürüttüğü arama faaliyetleri keyfi bir tutumdan değil, mutlak bir zarureten kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla yerli kaynaklarını ekonomiye kazandırma ve enerjide dışa bağımlılığı azaltma hedefi doğrultusunda Türkiye'nin denizlerindeki sondaj faaliyetlerini sürdürmesi ve 2021 yılından itibaren Akdeniz'de ikinci faz sondaj programını hayata geçirmesi sürpriz olmayacaktır.

14.Türkiye gerek kendisinin gerekse Avrupa'nın arz güvenliğine ve enerji çeşitliliğine katkı sağlayacak, aynı zamanda karşılıklı kazan kazan prensibine uygun, bölgesel istikrarı ve refahı tahkim eden her projenin parçası olmaya devam edecektir. Hidrokarbon kaynaklarının dünya piyasalarına ulaştırılması için istekli olan Türkiye, hayata geçirdiği TANAP (Trans Anadolu Doğalgaz Boru Hattı Projesi) ve devamında gerçekleştirdiği TAP (Trans Adriyatik Boru Hattı Projesi) gibi somut projelerin benzerlerini Doğu Akdeniz'de gerçekleştirmeye niyetlidir.